

Zpráva o činnosti správní rady PmvP za r.2022

Vážený členové Právovárečného měšťanstva v Plzni,

ve zprávě za loňský rok jsem Vás informoval o výsledcích námi vedených sporů o navrácení ukradeného majetku „Měšťanstva“. Na úvod této zprávy jsem s politováním konstatoval, že v uplynulém období došlo prakticky k definitivnímu konci našich snah o navrácení nezákonně znárodněného majetku. Bohužel přes veškerou snahu a argumentaci našich právníků, se nepodařilo prolomit protiústavní mantru ochotně přejatou soudy všech stupňů - stanovisko pléna ÚS ČR 21/05.

Soudy staví své rozhodnutí na výkladu restitučních předpisů provedeném v stanovisku pléna ÚS ČR Pl. ÚS 21/05 a **ve svých rozhodnutích prezentují názor, že restituční zákony vylučují možnost ucházet se o majetková práva obecnými soukromoprávními žalobami podle občanskoprávních předpisů a nároků. Soudy v rozhodnutích unisono tvrdí – citují: "že restituční zákony v podstatě legalizovaly vlastnictví státu k majetku, který stát získal konfiskacemi, znárodněním a dalším majetkovým opatřením, jímž byla současně vyloučena možnost uplatnit tato práva podle obecných právních předpisů, přičemž stejný závěr se uplatní také v případech vlastnického práva, k jehož zániku došlo před 25. 2. 1948, tedy před obdobím rozhodným z hlediska restitučních předpisů".¹Takový výklad by však bylo možno uplatnit jen k majetku, který přešel na stát a stát byl jeho vlastníkem v období, které je restitučními zákony řešeno (25. 2. 1948 – 1. 1. 1990).** Zde lze hovořit o tom, že restituční zákony mají právo přednosti podle pravidla přednosti speciální právní úpravy stejné právní síly před obecnou. Nemohou však mít takový důsledek vůči majetku, který byl sice fakticky státem nebo státní organizací ovládnut, ale ve skutečnosti k přechodu či převodu vlastnického práva na stát nedošlo a už vůbec **nelze takový závěr vztáhnout na majetkové otázky, které restituční zákony neřešily – tedy na případy osob, na něž se restituční předpisy nevztahovaly – nebyly dle nich „osobami oprávněnými“, což je i náš případ.**

Pokud se totiž tvrdí, že v případě těchto osob, na které se restituční zákony nevztahovaly, vlastně legalizovaly držení a dokonce i nabytí takového majetku státem (konkrétně tak měl učinit § 6 odst. 2 zákona č. 87/1991 Sb., o mimosoudních rehabilitacích a obdobně zákon č. 229/1991 Sb., o půdě), pak by fakticky restituční zákony byly zákony vyvlastňovací. Stát by tak po pádu komunistického režimu legalizoval a znárodnil bez náhrady majetek, který sice do roku 1989 fakticky okupoval, ale právně nezískal podle tehdy platných právních předpisů. **Restituční zákony byly již vydány po účinnosti Listiny základních práv a svobod** uvozené do právního řádu ústavním zákonem č. 23/1991 Sb. (platným a účinným od 8. 2. 1991). Všechny později vydané zákony, včetně zákonů restitučních, musely splňovat požadavky Listiny a i starší, ale nadále platné zákony, musely při své aplikaci obstát s Listinou jako právním předpisem vyšší ústavní síly. **Listina připouští jen vyvlastnění ve veřejném zájmu a za náhradu.** Přitom se ústavní ochrana vlastnického práva vztahuje nejen na vlastnictví věci v úzkém slova smyslu, ale šířeji i na jiná majetková práva. Pokud tedy soudy chtějí vykládat restituční zákony jako zákony vyvlastňovací, je to zcela neústavní interpretace, protože vyvlastnění osob již dříve postižených totalitním režimem nebylo účelem restitučních zákonů, protože jejich účelem byla náprava křivd vyvolaných i rozsáhlým záborom majetku v předešlém období, nikoliv právní dokončení tohoto záboru.

Dále zde (v případě námi nárokováných nemovitostí a ochranných známek), již v podmínkách demokratického a právního státu, absentuje veřejný zájem na vyvlastnění a především absentuje náhrada za vyvlastněná majetková práva. Řada členů parlamentu v roce 1991 by se dnes divila, kdyby tušila, co jim budou soudy dávat do úst, tedy že jimi přijatý restituční zákon byl dovršením totalitního

zabioru majetku. Pokud majetková práva k určitému majetku trvala do roku 1991, nemohla být zrušena restitučními zákony bez náhrady. Takový výklad je zřejmě protiústavní a je v rozporu s Úmluvou o lidských právech a základních svobodách, která byla za Československo podepsána v Madridu 21. 1. 1991. Již podpisem smlouvy stát vyjadřuje vůli být mezinárodní smlouvou vázán, a to znamená, že nemá činit nic, co by bylo se smlouvou v radikálním rozporu, byť plná závaznost je pro stát daná až ratifikací hlavou státu.

Takovým skandálním závěrem skončila naše snaha o záchranu „rodinného stříbra“ a světově proslulých ochranných známek. K jeho osudu v rukou japonského vlastníka si můžeme jen přát, aby to jeho management zvládal alespoň tak, jak to dokázal za totality.

Přesto pro nás – původní a i de jure vlastníky není ještě vše ztraceno. V rozsudku senátu 1. sekce Evropského soudu pro lidská práva (ESLP) ve věci *Almeida Garret, Mascarenhas Falco a další proti Portugalsku* ze dne 11.01. 2000, číslo stížnosti 29813/96 a 30229/96 stěžovatelé tvrdili, že akt zbavení vlastnictví znárodněním je dokončen až vyplacením dlužného odškodnění - tedy náhrady, pokud právo na náhradu vyplývá z právního předpisu, což rovněž odpovídá i české ústavě platné v době znárodnění.

Po vyčerpání všech pokusů o nápravu u místních soudů jsme ještě podali stížnost k ESLP, kterou opíráme o výše uvedené tvrzení, **že akt zbavení vlastnictví znárodněním je dokončen až vyplacením dlužného odškodnění - tedy náhrady, pokud právo na náhradu vyplývá z právního předpisu, což rovněž odpovídá i české ústavě platné v době znárodnění. Náhrada však v našem případě nebyla ani stanovena, natož vyplacena.**

Bohužel ani v případě takto podané stížnosti k Evropskému soudu pro lidská práva (ESLP) jsme neuspěli s tím, že ESLP neuznává důvod nevyplacení náhrady pro navrácení vyvlastněného majetku.

Evropský soud pro lidská práva se s argumentací stěžovatele – pana Garreta *de facto* ztotožnil, když nevyplacení zákonem předvídaného odškodného (náhrady) považoval za neúměrné (zvláštní a přehnané) břemeno, v důsledku kterého zbavení vlastnictví posoudil jako porušení článku 1 Protokolu k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, a to i v situaci, kdy ke znárodnění majetku došlo před tím, než se pro Vysokou smluvní stranu (Portugalsko) stala Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod účinnou. Ale ve věci restitucí znárodněných majetků je ale ESLP velice opatrný a většinou odkazuje na národní judikaturu vydanou v této záležitosti.

Zcela jinak je tomu ale v případech vyvlastněných majetků, za něž měla být a nebyla poskytnuta plnohodnotná náhrada. Takovéto zbavení vlastnictví posuzuje ESLP jako porušení článku 1 Protokolu k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, a to i v situaci, kdy ke znárodnění majetku došlo před tím, než se pro Vysokou smluvní stranu (Portugalsko) stala Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod účinnou.

Tento judikát a další (např. Řecký král proti Řecku, Broniowski proti Polsku) nám dávají určitou naději na stanovení a vyplacení náhrady za znárodněný majetek. Proto jsme podali již 2.4. 2021 žádost o zahájení resp. dokončení správního řízení o stanovení náhrady za znárodněný podnik Měšťanský pivovar v Plzni na Ministerstvo financí ČR. Je samozřejmě velmi malá, či spíše žádná naděje, že by Ministerstvo žádosti vyhovělo (dosud se tak, pokud je nám známo, ještě nestalo), ale Evropský soud pro lidská práva je v dosud judikovaných podbných případech názorově zcela jednotný. Dle našich právníků a námi oslovených expertů, je v případě vyčerpání všech možností u vnitrozemských soudů naděje, že ESLP rozhodne konzistentně se svojí judikaturou. Tato rozhodnutí jsou pro ČR závazná a mohou pro ni vyplývat i nepříjemnosti, když pomíneme náklady soudního řízení, tak ESLP může nařídít státu vyrovnání finanční ztráty vzniklé dlouhodobým neplněním z jeho strany. Nakonec obdobnou

zkušenost udělal český stát v případě sporu o 200 mil. Kč s fi. Diag Humen, když vytrvalým odmítáním plnění této soudem přiznané částky dospěl až k soudem konečnému nařízenému plnění ve výši 16 miliard Kč, tedy k původní částce navýšené o penále, úroky a ztrátu na zisku.

A/ ŽÁDOST MINISTERSTVU FINANČÍ O STANOVENÍ NÁHRADY

Z výše uvedených důvodů podalo Právovárečné měšťanstvo v Plzni žádost Ministerstvu financí o stanovení náhrady za znárodněný podnik Měšťanský pivovar v Plzni, k jehož znárodnění došlo na základě dekretu presidenta republiky č. 101/1945 Sb., o znárodnění některých podniků průmyslu potravinářského,

Dosavadní průběh správního řízení o stanovení náhrady za znárodněný podnik Měšťanský pivovar v Plzni, k jehož znárodnění mělo dojít na základě dekretu presidenta republiky č. 101/1945 Sb., o znárodnění některých podniků průmyslu potravinářského.

- 16.04. 2021 - **žádost** Právovárečného měšťanstva v Plzni Ministerstvu financí o stanovení náhrady [*včetně výčtu majetku, za jehož znárodnění se stanovení náhrady požaduje*].
- 06.05. 2021 - zamítavé **usnesení** Ministerstva financí ČR
- 21.05. 2021 - **rozklad** proti procesnímu rozhodnutí [usnesení] Ministerstva financí ze dne 06.05. 2021 [důvod podání rozkladu: „*Žádný právní předpis, tedy ani Dekret č. 101/1945 Sb., a ani pro účely náhrady v tomto dekretu odkazovaný dekret presidenta republiky č. 100/1945 Sb., o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků, nestanoví, jaké náležitosti musí obsahovat návrh na zahájení řízení (žádost) o stanovení náhrady za znárodněný podnik podle Dekretu č. 101/1945 Sb., a ani nestanoví, jakou procesní součinnost musí navrhovatel (žadatel) správnímu orgánu poskytnout.*“].
- 05.08. 2021 - **doplnění žádosti** o stanovení náhrady na Ministerstvo financí [*údajná nulita znárodnění, doložení autenticity žadatele, reakce na požadavek ministerstva financí na doložení vlastnictví k znárodněnému majetku ve Vídni, reakce na požadavek ministerstva financí na doložení vlastnictví akcií a cenných papírů, reakce na požadavek ministerstva financí na doložení výše náhrady poskytnuté osobám na základě mezinárodních dohod*].
- 20.08. 2021 - **další doplnění žádosti** o stanovení náhrady na Ministerstvo financí [*Dne 18.08. 2021 se žadateli podařilo v archívech dohledat historické dokumenty, které obsahují soupis majetku Právovárečného měšťanstva v Plzni, který byl ve vlastnictví žadatele ke dni znárodnění a byl využíván při podnikání měšťanstva pod firemním názvem Měšťanský pivovar v Plzni, a to podle stavu ke konci roku 1945, včetně jeho tehdejšího ocenění*].
- 29.11. 2021 - **další doplnění žádosti** o stanovení náhrady na Ministerstvo financí [*ke prokázání hodnoty odňatého majetku, který tvořil majetkovou podstatu firmy žadatele Měšťanský pivovar v Plzni, předložil žadatel tímto podáním správnímu orgánu v listinné podobě „Analýzu č. A13-070/2017 – stanovení hodnoty znárodněných závodů“ ze dne 27.04. 2017, která byla zpracována znaleckou kanceláří Equity Solutions Appraisals s.r.o. ke dni znárodnění, přepočtená na cenovou úroveň r.2017. Hodnota byla vypočtena na 4 898 592 000,-Kč. K prokázání důvodnosti uplatňovaného nároku jsme pak připojili prostou kopii přípisu Ministerstva výživy Československé republiky ze dne 07.06. 1946 číslo jednací 45.751/V/46, ve věci výplaty náhrady za znárodněný majetek, adresovaný paní Marii Kuchařové*].

- 13.12. 2021 - **replika PmvP** k vyjádření České republiky - Ministerstva financí, odboru 71 - Legislativa a sporné agendy, ze dne 02.12. 2021 číslo jednací MF - 12565/2021/4402-35 [*reakce žadatele na vznesenou námitku promlčená*].
- 03.02. 2022 - **rozhodnutí MF** z 03.02. 2022 – žádost o náhradu zamítnuta
- 20.02. 2022 - **rozklad PmvP** proti zamítavému rozhodnutí MF ze dne 03.02. 2022
- 07.06 .2022 - **rozhodnutí MF** z 7.6.2022 – rozklad PmvP zamítnut

Zamítnutí rozkladu umožnilo PMVP podání žaloby soudní cestou

NA NAHRAZENÍ ROZHODNUTÍ SPRÁVNÍHO ORGÁNU SOUDEM

[podle ustanovení § 244 až § 250t zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále též „o.s.ř.“)]

Hlavní argumenty použité žalobcem v podané žalobě ze dne 09.07. 2022:

Správní orgán rozkladem napadeným rozhodnutím vůbec nerozhodl o stanovení náhrady za konkrétně vymezený majetek žadatele, který měl být znárodněn na základě dekretu presidenta republiky č. 101/1945 Sb., o znárodnění některých podniků průmyslu potravinářského - tedy nerozhodl o požadovaném stanovení hodnoty, která se v souladu s platným a účinným ustanovením hmotného práva² měla za znárodnění dostat do majetkové sféry žadatele, a to lhostejno kdy (časově) se tak mělo či mohlo stát, ale namísto toho rozhodl o něčem jiném, o to o tom, že „žádost o náhradu se zamítá“. Z toho je zřejmé, že podávaný právně přípustný rozklad je zcela důvodný, když shora uvedená vada řízení ve formě **nerespektování předmětu řízení vymezeného ve sporném řízení žadatelem** [navrhovatelem], je zcela zásadní vadou zmateční, o níž lze mít vždy a bez dalšího důvodně za to, že může mít vliv na soulad napadeného rozhodnutí s právními předpisy. Správní orgán I. stupně [Ministerstvo financí] vůbec nerozlišil, že projednává věc ve správním řízení sporném, a namísto toho postupoval tak, jako kdyby rozhodoval ve správním řízení nesporném.

- S výjimkou námitky promlčení vznesenou odpůrcem ve velmi omezeném rozsahu [tj. v rozsahu výrazně užším, než v jakém se jí zabýval správní orgán I. stupně] prakticky **veškerá skutková a právní argumentace, kterou správní orgán I. stupně** [Ministerstvo financí] **odůvodnil výrok rozkladem napadeného rozhodnutí, nebyla do tohoto sporného řízení vnesena žádným z účastníků řízení**, a ani tvrzena.
- **Případ žadatele není restituční kauzou**, jak to právně zcela nesprávně, a v rozporu se skutkovými zjištěními, pojal správní orgán I. stupně. Poměřováno touto optikou, je právní posouzení věci Ministerstvem financí odkazem na publikovanou restituční judikaturu Nejvyššího soudu [jakožto soudu dovolacího], Ústavního soudu ČR [včetně stanoviska pléna Ústavního soudu ČR ze dne 01.11. 2005 spisové značky Pl. ÚS-st. 21/05], a dále s poukazy na rozsudky soudů obecných v tzv. plzeňské a smíchovské kauze žadatele, zcela nesprávně.
- Žadatelé mají za to, že prizmatem rozsudku senátu 1. sekce Evropského soudu pro lidská práva (dále též „*ESLP*“) ve věci **Almeida Garret, Mascarenhas Falco a další proti Portugalsku** ze dne 11.01. 2000 číslo stížnosti 29813/96 a 30229/96, nemohou obstát ani

² Konkrétně ustanovením § 7 dekretu presidenta republiky č. 101/1945 Sb., o znárodnění některých podniků průmyslu potravinářského, ve spojení s ustanovením § 8 odst. (1) a (2) a § 9 odst. (1) presidenta republiky č. 100/1945 Sb., o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků.

judikurní závěry uvedené v procesních - tedy odmítavých - usneseních Nejvyššího soudu ze dne 19.02. 2019 číslo jednací 28 Cdo 4513/2018-156 a Ústavního soudu ČR ze dne 26.06. 2019 spisové značky II. ÚS 1569/19³, a žadatelé jsou odhodláni využít všech právních prostředků nápravy, které umožní předložit tuto právní věc formou individuální stížnosti do fóra ESLP, a domáhat se posouzení tohoto případu prizmatem rozsudku ve věci Almeida Garret, Mascarenhas Falco a další proti Portugalsku, případně „náhradovou“ judikaturou ESLP další.

V případě úspěchu by tak mohli žadatelé v rámci spravedlivého zadostiučinění požadovat po státu též zaplacení úroku z prodlení, jak to ostatně u dlouhodobě nevyřádaných pohledávek státem judikuje ESLP.

- Stěžejní argumentace správního orgánu I. stupně [Ministerstva financí] se týká **odpůrcem** Českou republikou - Ministerstvem financí, odborem 71 - Legislativa a sporné agendy připisem (vyjádřením) ze dne 02.12. 2021, číslo jednací MF - 12565/2021/4402-35, **vznesené námitky promlčení**, která je jedinou věcnou obranou, kterou odpůrce vůči v tomto řízení o žádosti žadatele ze dne 16.04. 2021, o stanovení náhrady za znárodněný podnik Měšťanský pivovar v Plzni, vznesl. Žadatel má za to, že vznesené **námítce promlčení**, specifikované v odstavci 26. tohoto podání, **nelze přiznat relevanci**, a to z následujících důvodů:

Výše uvedené **argumenty**, z nichž vyplývá, že vznesené námitce promlčení nelze přiznat právní relevanci, je možné stručně **shrnout** takto:

Za situace, kdy tzv. legitimační řízení bylo Československým státem již dříve zahájeno, a to konkrétně dnem 23.11. 1948, avšak toto řízení nebylo nikdy právně relevantním způsobem skončeno, je třeba žádost žadatele ze dne 16.04. 2021 právně posoudit jako návrh na pokračování tohoto správního řízení⁴, v důsledku čehož je třeba na nárok žadatele pohlížet jako na řádně a včas uplatněný. Již tato skutečnost pak vylučuje promlčení nároku žadatele na stanovení i vyplacení náhrady. Krom toho podle ustanovení § 9 odst. (4) dekretu presidenta republiky č. 100/1945 Sb., o znárodnění dolů a některých průmyslových podniků, ve spojení s ustanovením § 7 dekretu presidenta republiky č. 101/1945 Sb., o znárodnění některých podniků průmyslu potravinářského platí, že náhrada je splatná do 6 měsíců od doručení rozhodnutí (tehdy „výměru“) o stanovení konkrétní výše náhrady. K tomu však dosud nedošlo, protože je pak promlčení nároku žadatele na stanovení náhrady, včetně nároku na vyplacení stanovené náhrady, taktéž vyloučeno. A konečně, žadatel se nemohl domáhat vyplacení náhrady do doby, než byl výměrem stanoven rozsah znárodnění, a na tento výměr pak vydáno rozhodnutí o stanovení konkrétního „druhu“ a „výše“ náhrady. Právě stanovení „druhu“ a „výše“ náhrady se žadatel v tomto správním řízení sporném vůči státu domáhá. Prizmatem rozsudku ESLP, ve věci Almeida Garret, Mascarenhas Falco a další proti Portugalsku ze dne 11.01. 2000, číslo stížnosti 29813/96 a 30229/96, který ESLP považuje za zásah do práva na pokojné užívání majetku., nemohou obstát ani dosud publikované judikurní závěry vnitrostátních soudů, přičemž trvajícím nevyplacením definitivního odškodnění poté, kdy se Úmluva o ochraně lidských práv a základních svobod stala pro Vysokou smluvní stranu [stát] účinnou, představuje trvalou situaci, kterou ESLP též považuje rovněž za zásah do práva na pokojné užívání majetku. Na tomto místě je třeba také uvést, že odpůrce [Česká republika – Ministerstvo financí, odbor 71 - Legislativa a sporné agendy] **vznesenou námitku promlčení odůvodňuje ustálenou**

³ Jedná se o **kauzu** Pardubická rafinerie líhu, továrna na likéry a octovou trest' J. Wertheimer akc. spol. (ode dne 28.10. 1939 nazývané **Pardubický lihovar, rafinerie líhu a octárna akc. spol.**).

⁴ Tj. návrh na pokračování a dokončení tzv. legitimačního řízení.

judikaturou obecných soudů České republiky, **kteřou** však nikterak **nekonkretizuje**, ani blíže **nespecifikuje**. Vzhledem k tomu, že odpůrce je ústředním orgánem státní správy, je pouze formální vznesení námítky promlčení postupem procesně nepřipustným, neboť **jde o porušení principu dobré správy**, který je pro účely řízení správního na úrovni jednoduchého práva vyjádřen v ustanovení § 8 odst. (2) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád.

B/ OPĚTNÉ PODÁNÍ ŽALOBY NA POZEMKY V PRAZE-SMÍCHOVĚ

Shora uvedené konstatování, že spory o navrácení ukradeného majetku Měšťanstva již zcela skončily, není zcela pravdou. **Odmítavým rozhodnutím skončila sice naše žaloba na pozemky v Praze-Smíchově**, kterou jsme podávali jako první a to za účinnosti starého Občanského zákoníku. Ten neumožňoval žalobu na určení, takže byla podána žaloba na uspořádání poměrů mezi vlastníkem pozemků a vlastníkem stavby, která předpokládala, že soud nejprve rozhodne vlastníkovi pozemků, na nichž stojí později postavené stavby. Tak se sice nestalo, soud to označil za obcházení. **Ústavní soud** ale v odůvodnění svého odmítavého usnesení **doporučil, aby stěžovatel PMvP použil formu žaloby „na určení“**, což bylo již v té době možné a to vzhledem k účinnosti nového OZ, který již tuto formu žaloby umožňuje. Dřívější **žalobu na smíchovské pozemky jsme záměrně podali jako první, protože neměly být znárodněny** již ze znění samotného Dekretu – „**majetek nesloužící výrobě se neznárodnuje**“. Tyto pozemky sloužily nejprve jako cvičiště Gestapa a posléze STB, určitě ne k vaření piva. Kromě toho nemohly být znárodněny jako ostatně veškerý znárodněný majetek PmvP pro rozpor s tehdy i nyní platnou Ústavou a Listinou

Je-li vlastnictví statkem nepromlčitelným, je zásah do vlastnického práva, které je chráněno ústavním pořádkem, přípustné pouze při splnění všech zákonných podmínek, a vlastníku [byť historickému] nemůže být upřeno právo na soudní přezkum splnění těchto podmínek. V situaci, kdy pozemky na Smíchově prokazatelně nesloužily k výrobě, se měly soudy věcně zabývat tím, zda vlastnictví tohoto majetku na stát z dekretu presidenta republiky č. 101/1945 Sb přešlo. Neučinil-li tak s odkazem na „pouhé“ stanovisko pléna Ústavního soudu ČR ze dne 01.11. 2005 spisové značky Pl. ÚS-st. 21/05, odepřel tak žalobci přístup k soudu, resp. zasáhl do jeho práva na soudní ochranu, což by mohlo učinit ústavní stížnost přípustnou i důvodnou.

Nicméně je třeba si realisticky připustit, že pravděpodobnost, že by dovolání postavené na shora uvedených ústavněprávních argumentech bylo shledáno přípustným Nejvyšším soudem je velmi malá, a že by samotný Ústavní soud ČR šel proti stanovisku pléna Ústavního soudu ČR ze dne 01.11. 2005 spisové značky Pl. ÚS-st. 21/05, mizivá. Využití dovolání a ústavní stížnosti by ale mohlo otevřít **cestu k podání stížnosti k ESLP do Štrasburku.**

V Plzni únor 2023

Jan Svoboda